

Горѣзабѣлѣженитѣ праздници заедно съ църковнитѣ имъ служби и похвали съ се продължавали, поне въ нѣкои български мѣста, и прѣзъ това врѣме, когато цѣла България се намѣрваше подъ властта на Византийцитѣ. Може да се мисли, че тогава дори е притуренъ и трети празникъ за прославяване паметта на Кирилла и Methodия. Той се е празнувалъ на 25 Августъ, както показва единъ старъ прологъ писанъ въ 13-ти вѣкъ. Прѣзъ това врѣме, може би, е съставено и похвалното слово за Кирила и Methodия, което намѣрваме въ пространното житие на св. Климентъ.

Освѣнъ Кирилла и Methodия, Българетѣ още отъ старо врѣме съ празнували паметта и на нѣкои отъ тѣхнитѣ ученици — Климентъ (27 Юлий), Гораздъ, или Гераздъ, Ераздъ (1 Юний), Наумъ (20 Юний) Сава и, може би, Ангеларъ.

Забелѣжително е, че онова българско поколѣние, което въ края на 12-ти вѣкъ освободи земята си отъ Византийцитѣ, намѣрило недостатъци — реченинѣ чествования за словѣнскитѣ първоучителие и ученицитѣ имъ, та побързало да притури къмъ тия чествования още едно, което е особно любопитно. Това е извършено на-скоро слѣдъ основанието на второто българско царство, именно прѣзъ 1211, на Търновскій съборъ, който и работи и познатий български синодикъ за да се чете тържественно по църквитѣ въ първий недѣленъ день отъ великитѣ пости. Въ тоя български синодикъ съ внесени славословия на нѣкои отъ старитѣ български политически и църковни дѣятелье. При това, веднага слѣдъ славословията на старитѣ български царѣ, съ помѣстени слѣднитѣ славословия на свв. Кирилъ, Methodий, Климентъ, Сава, Гораздъ и Наумъ.

Кирилъ философъ, иже Божьствено писаніе отъ грѣчьскаго языка на българскыи прѣложившомъ и просѣкцишомъ българскій родъ новомъ другомъ апостолъ, въ царство Михаила и Θεодоры православныя царице матере его, иже Божьствено црковь светлыми иконами украсившихъ и православіе оутвердившихъ вѣчнаа паметь.

Methodію братъ его архієпископъ Моравы панонскыя, тако и томъ много потрѣждывшсе о словѣнскихъ книгахъ, вѣчнаа мѣ памет.

Климентъ оученикъ єю епископъ великїе Моравы и священкомъ єю Савѣ, и Гераздъ, и Наумъ тако много и тѣмъ потрѣждывшимсе о словенскихъ книгахъ вѣчнаа имъ паметь.

Приведенитѣ тукъ славословия ние сме намѣрили въ единъ ръкописенъ синодикъ, които е писанъ въ 16-ти вѣкъ